

Gods woord is een
lamp voor mijn voet
door JOHANNA

NIJKERK, G. F. CALLENBACH.

Uw Woord is eene lamp voor mijnen voet.

EEN VERHAAL

OP WAARHEID GEGROND,

DOOR

JOHANNA.

BIJKERK
.. CALLENBACH.

Snelpersdrukkerij — C. C. Callenbach — Nijkerk.

„Moeden morgen Jansje! Wat is uw verlangen?”

„Vrouw Van Zuilen! Wilt u mij één pond rijst, één pond zout en twee pond suiker geven?”

Vrouw van Zuilen woog de begeerde artikelen af. Terwijl zij hiermede druk bezig was, sloeg zij toch ongemerkt het gelaat van het jonge meisje, dat voor haar toonbank stond, gade.

Jansje was sinds twee maanden in haar eersten dienst bij den burgemeester van het dorp. Haar ouders woonden op een kleine plaats, ongeveer een uur verwijderd van het dorp, waar hun dochter diende. Hoewel zij alleen des Zondags om de veertien dagen Vader en Moeder mocht bezoeken, gevoelde zij zich toch recht gelukkig in haar nieuwe omgeving.

„Zij had het,” gelijk zij reeds meermalen tot vrouw van Zuilen had gezegd, „goed getroffen; ze kon het niet beter begeeren.” Wel had zij er erg tegen opgezien om het ouderlijk huis te verlaten, maar haar mevrouw was van den beginne af zoo goed en vriendelijk voor haar geweest, dat zij al heel spoedig schik in haar dienst had gekregen; en er kon ook niet anders gezegd worden, dan dat zij zeer haar best deed en niet met haar halve, maar met haar gansche hart bij haar werk was.

Jansje was pas vijftien jaar, maar, hoe jong ook, reeds de oudste van een talrijk gezin. Geen wonder dus, dat zij reeds vroeg geleerd had de handen uit de mouw te steken. Voordat zij naar haar dienst ging, had haar moeder haar op het hart gedrukt, om, zooveel als haar eenigszins mogelijk was, steeds de belangen te behartigen van hen, die zij diende. „Dit is niet meer dan recht en billijk,” had zij gezegd. „Gij moogt nooit

vragen: „Met hoe weinig kan ik volstaan? maar: hoeveel kan ik doen?” Zoo doende zult gij het verst in de wereld vooruit komen en u bemind en onmisbaar maken voor de menschen, die gij dient.” Die goede en wijze les harer moeder trachtte Jansje op te volgen. Zoo bleef zij dan ook, wanneer zij boodschappen deed, nooit langer in de winkels dan noodig was. Wel maakte zij, inzonderheid met vrouw van Zuilen, gaarne een praatje, maar dit had alleen plaats onder het afwegen en inpakken van de winkelwaren. Zoodra deze in haar mand lagen, zeide zij „goeden dag” en ging heen.

Vrouw van Zuile was een bejaarde vrouw, maar miste al de onaangename eigenschappen, welke de ouderdom somtijds medebrengt. Haar gelaat was nog frisch en blozend, en haar oogen zagen nog vriendelijk en vroolijk rond, terwijl haar mond altijd gereed was om woorden van troost en liefde te spreken. En hoe proper en helder zag alles aan haar en rondom haar er uit. Haar witte muts, blauw jak, zwarte rok en witte schort waren altijd even net. Op de toonbank zag men geen stofje liggen, en de koperen weegschalen en de blikken trommels, waarin vele harer koopwaren geborgen waren, blonken als goud en zilver. Een vuile ruit, een kleverige plek of een stofferige hoek, — tevergeefs zoudt gij die in haar winkel gezocht hebben. Over alles lag een waas van netheid en gezelligheid. Dat alles in haar omgeving er zoo aangenaam en vriendelijk uitzag, behoeft ons niet te verwonderen, want al dat uiterlijke was niet anders dan een afspiegeling van haar inwendig leven. Dat wij ons daarin niet vergissen, zal ons het vervolg dezer geschiedenis duidelijk doen zien.

Vrouw van Zuilen hield de dienstmeisjes, die boodschappen bij haar kwamen doen, nooit op. Wanneer er bij geval twee meisjes tegelijkertijd in den winkel kwamen, dan zeide zij tot het eene: „Wat is uw verlangen?” en tot het andere: „Een oogenblikje geduld, mijn kind! Ik zal dadelijk ook u helpen!”

Onze lezers en lezeressen begrijpen nu wel reeds uit dit alles, dat het winkeltje van de goede, oude vrouw geen plaats was, waar allerlei liefdelooze kwaadsprekingen gehoord werden, en waar een ieder over de tong ging.

Jansje deed gaarne boodschappen bij vrouw van Zuilen. Zoo dikwijls deze de pakjes voor haar gereed maakte en het geld paste, had zij het een of ander vriendelijk woord of goeden raad voor het meisje over. Jansje zelf had ook altijd iets aan

vrouw van Zuilen te vertellen, maar dien morgen, waarop zij haar voor het eerst den winkel zagen binnen komen, keek zij met strakken blik nu eens naar den grond, dan weder naar den zolder of naar buiten. Behalve haar verzoek om rijst, zout en suiker, kwam er geen enkel woord over haar lippen. Dat haar stilzwijgen en afgetrokkenheid vrouw van Zuilen moesten verwonderen, behoeft niet gezegd te worden. Deze dacht al aanstonds: „Er is met u iets niet in den haak.” Zonder veel te zeggen, maakte zij, wat haar besteld was, in orde en zeide toen: „Hier is de rijst, Jansje! en het zout en de suiker. De rijst kost twaalf, het zout vijf, en de suiker zestig cent; dat is bij elkaar zeven en zeventig cent.”

Jansje legde een gulden op de toonbank neder, maar antwoordde niets. Vrouw van Zuilen opende haar geldlaadje; zocht iets langzamer, dan zij gewoon was, naar het noodige kleingeld en reikte vervolgens aan het meisje twee dubbeltjes en drie centen toe. Ziende, dat Jansje wilde heengaan en niet van plan scheen iets te zeggen, vroeg zij haar op deelnemenden toon: „Hapert er iets aan, beste meid! zijt ge wel gezond?”

„O, ja, vrouw van Zuilen! ik ben heel gezond,” luidde Jansje's antwoord, „maar, weet u, ik . . . .” Hier hield zij op, terwijl haar gelaat nog veel droeviger werd dan te voren.

„Hoor eens, kind!” hernam de oude vrouw, „ik ben van mijn dertiende tot mijn dertigste jaar ook onder de menschen geweest, en ik weet bij ervaring, wat zich al zoo kan voordoen. De eenige raad, dien ik u kan geven, en waarbij ik mij ook altijd wél heb bevonden, is: „Laat al, wat gij denkt of doet, geschieden volgens Gods Woord.” „Dit moet te allen tijde de lamp zijn voor onzen voet.”

„Ach, vrouw van Zuilen!” antwoordde Jansje, „ik zou zoo gaarne eens aan iemand willen vertellen, wat er gebeurd is, en het duurt nog negen dagen, eer ik weêr naar huis ga. Maar aan Moeder kan ik het toch eigenlijk ook niet vertellen: Moeder heeft zelf zooveel verdriet, dat zij het mijne er niet bij hoeft te krijgen.”

„Wel, Jansje! ik heb u nog nooit zoo mismoeedig hooren spreken,” hernam vrouw van Zuilen. „Ik zou wel zeggen: „kom even binnen, dan kunt gij mij alles eens vertellen, zoo gij wilt,” maar ik mag u niet langer ophouden: uw mevrouw wacht zeker op u. Maar vraag aan Mevrouw, of gij Zondagavond een uurtje bij mij moogt komen; zij zal dit wel toestaan, want

zij doet gaarne iemand een genoegen en kent mij reeds sinds vele jaren. Ik verwacht Zondagavond niemand bij mij en zal ook niemand verzoeken, zoodat wij dan, het rijk alleen hebbende, eens goed met elkaar de dingen bespreken kunnen."

Jansje's gelaat klaarde aanmerkelijk op, en haar oogen zagen haar goede vriendin vriendelijk en vertrouwelijk aan. Het was haar, of haar reeds nu een deel van den last, dien zij te dragen had, van het hart werd afgenomen. Haastig nam zij haar mand met boodschappen op en verliet het winkeltje, nadat zij vrouw van Zuilen met een enkel woord dank gezegd had voor haar goedheid.

Jansje had werkelijk wel oorzaak om bedroefd te zijn. Wat haar zoo treurig stemde, was eigenlijk slechts een vermoeden.

Zij meende opgemerkt te hebben, dat haar mevrouw haar niet meer vertrouwde. Deze had dit wel niet uitgesproken, maar het stond toch bij Jansje vast, dat zij ten opzichte van haar dienstmeisje achterdocht koesterde. Een enkele blik of een half woord spreekt vaak duidelijk genoeg. Laat ons zien, wat het geval was.

Voordat Jansje bij mevrouw van Dissel in dienst was gekomen, had deze eerst goed naar haar en naar haar ouders onderzoek gedaan. Dit had haar niet veel moeite gekost, want haar zuster was getrouwd met den predikant van Jansje's woonplaats. De vrouw van den predikant had sedert eenige jaren in haar klasse op de Zondagsschool Jansje onder haar opzicht en leiding gehad, zoodat zij ongeveer wel wist, wie zij was. Rondborstig had zij aan haar zuster verklaard, dat zij in Jansje altijd een oplettende en ijverige leerling had gehad, en dat zij haar gaarne als kindermisje had willen aannemen, indien haar huwelijk met kinderen gezegend ware geweest. Daar nu mevrouw van Dissel naar een geschikt kindermisje voor haar drie gezonde, woelige knaapjes zocht, had Jansje zich als zoodanig bij haar aangemeld en was ook door haar in dienst genomen, na de gunstige inlichtingen, welke de predikantsvrouw van haar gegeven had.

Zooals wij reeds gezegd hebben, was Jansje het oudste kind uit een talrijk gezin. Behalve door zijn talrijkheid van kinderen, stond het gezin nog bekend door de armoede, die er meestal in heerschte. Die armoede was te treuriger, doordien eigen schuld daarvan de oorzaak was. Toen Jansje's ouders in het huwelijk traden, had niemand het verwacht, dat zij in zulke groote

ellende zouden komen. De jonge Boots was een werkmán van stavast, die elken Zaterdagavond een flink weeggeld thuis bracht.

En zijn vrouw . . . ? Zij zag er knap en helder uit en wist ook wel, wat werken was. Zoo ging alles in den eersten tijd van het huwelijk zeer goed. Man en vrouw zeiden meermalen tot elkaar: „Wat zijn wij toch gelukkig,” en een iegelijk, die hun een bezoek bracht, prees hun nieuwe woning en hun liefderijken omgang met elkaar. Het gezin had dan ook een goeden naam op het gansche dorp. Het spijt ons echter te moeten zeggen, dat het verlangen, zoowel van Boots als van zijn vrouw, zich niet verder uitstreckte dan tot de aardsche dingen. Zij waren tevreden, wanneer zij zonder al te groote zorgen zich het noodige konden verschaffen; er knap in de kleëren uitzagen en „in eer en deugd” door de wereld kwamen. Inderdaad, meer begeerden zij niet. Als de vreeze Gods in hun hart gewoond had, dan ware hun geluk steeds grooter geworden en had ook op een vasteren grondslag gerust. Helaas! hoe veranderde alles in weinige jaren. Op het oogenblik, dat wij Jansje leerden kennen, was haar moeder een bleeke vrouw, die er altijd vermoeid en afgetoëd uitzag. En dit was geen wonder, want zij had inderdaad geen oogenblik rust. Behalve Jansje, waren er nog acht kinderen, waarvan het jongste pas drie maanden oud was. Deze kleinste was een ziekelijk en lastig kindje, dat, als het niet in de handen was, maar altijd schreeuwde. Vrouw Boots was niet alleen tot haar nadeel veranderd, maar ook alles in haar omgeving. Wáár waren de helderwitte gordijntjes voor het raam; de knappe meubeltjes; de net geschrobde vloer gebleven? Alles zag er even armoedig en ellendig uit. Vrouw Boots deed ook geen moeite meer om haar huishouden in orde te houden, „want het hielp toch niet,” zeide zij. Ware Jansje niet in huis geweest, dan ware de ellende nog grooter geworden, want dit goede kind deed haar best, zoo veel als zij kon, maar haar krachten waren niet toereikend om een geheele verandering ten goede te weeg te brengen. Vrouw Boots had zeker den moed niet laten zinken, indien zij haar hulp, kracht en troost bij God had gezocht, maar Dien kende zij niet. Wel sprak Jansje, die trouw en gaarne naar de Zondagsschool ging, meer dan eens over Hem, die in den hemel woont, en over Jezus Christus, Zijn geliefden Zoon, maar Moeder's ooren schenen daarvoor gesloten te zijn.

Wat was nu toch de oorzaak van dien treurigen achteruit-

gang van het huisgezin van Boots? Ach, het was de oude, treurige geschiedenis. De lezers kunnen het wel raden, het was *de drank*, waarvan de duivel zich bedient om mannen, vrouwen, kinderen, ja gansche huisgezinnen te verderven en in den afgrond te storten. Waar die vijand, die als een vriend van gezelligheid zich voordoet, het huis binnensluipt, daar werpt hij alles het onderste boven. Uit het huisgezin, waarin hij verschijnt en waarin hij heerscht, vliedt al wat goed is: liefde, blijdschap, geluk, vrede en welvaart; en in de plaats daarvan komen twist, ongenoegen, achteruitgang en armoede, ja alles, het treurig en zondig is.

Wij willen geen beschrijving geven, hoe het huisgezin van Boots langzamerhand was achteruitgegaan. Daar Vader nu een groot deel van zijn weeggeld niet meer thuis, maar naar de herberg braecht, kregen Moeder en kinderen niet te veel. Zoodra Jansje wat kon verdienen, verhuurde haar moeder haar als loop- en kindermeisje bij den kruidenier van het dorp, bij wien zij twee jaren bleef. Maar toen Moeder hoorde, dat mevrouw van Dissel een kindermeisje vroeg, zeide zij tot haar dochter: „Kind! ge moet hooger op en wat meer gaan verdienen. De zuster van de vrouw van onzen Dominee, namelijk mevrouw van Dissel, die op een naburig groot dorp woont, vraagt een meisje; ga gij nu naar haar toe en bied uzelf aan. Zij kent u wel niet, maar zeg haar, dat gij enkele jaren bij mevrouw haar zuster op de Zondagsschool zijt geweest; dan kan zij bij deze onderzoeken, wie gij zijt. Jansje volgde den raad van haar moeder op en kwam, vooral door voorspraak van de vrouw van den predikant, klaar.

Toen zij Vader en Moeder verliet, gaf, zooals reeds gezegd is, de laatste haar den goeden raad mede om haar best te doen en voor haar mevrouw te leven; dan zou zij zeker gelukkiger zijn dan haar moeder thuis.

Hoewel Jansje nu in zeker opzicht verblijd was, dat zij de treurige ouderlijke woning, waarin zij elken avond na haar arbeid terugkeerde, voor goed verlaten kon, zoo mogen wij toch van haar zeggen, dat zij dikwijls met droefheid er aan terugdaecht. Hoe deed zij haar best om zoo veel mogelijk de zorgen harer moeder te verlichten door, al wat zij kon missen van haar verdiensten, te besteden ten behoeve van haar jongere broertjes en zusjes. En ook aan haar vader gevoelde zij zich gehecht, want, al was deze de eigenlijke oorzaak van al

de ellende, zoo herinnerde zy zich nog uit haar vroegste jeugd, hoe hij gewoon was des avonds met haar te spelen en des Zondags met haar aan zijn hand door het dorp te wandelen. Hoewel van die vroegere liefde en vriendelijkheid niets meer scheen overgebleven te zijn, zoo hoopte en geloofde Jansje toch, dat eenmaal die goede, oude tijd zou terugkeeren.

Natuurlijk liet Jansje in haar nieuwen dienst nooit merken, hoe treurig het thuis bij haar gesteld was. Zij sprak wel over haar moeder en vader, maar zeide nooit iets ten nadeele van dezen laatste. Hoewel zij vermoedde, dat haar mevrouw wel iets van den toestand thuis zou weten, zoo meende zij toch, dat Grietje haar oudere kameraad daarmede geheel onbekend was. Doch hierin vergiste zij zich. Mevrouw was evenwel zoo verstandig en liefderijk, dat zij nooit iets liet merken. „Waarom zou zij het gevoel van het meisje noodeloos kwetsen?” vroeg zij zich zelf af.

Tot haar veertiende jaar toe had Jansje de Zondagsschool bezocht. De meeste bijbelsche geschiedenissen, een groot aantal teksten en ontelbaar vele versjes kende zij. Doch dat haar verstandelijke kennis zoo groot was, kon gelukkig niet de eenige vrucht van het onderwijs genoemd worden. Veel van het zaad had een wél toebereiden akker in haar hart gevonden en had reeds aanvankelijk vrucht gedragen. Vele woorden des levens stonden niet alleen in haar geheugen gegrift, maar ook in haar ziel en zouden niet meer daaruit gaan. Dat zij haar ouders moest eeren en liefhebben en haar meesteres gehoorzaam zijn, wist zij zeer goed, en het was ook haar begeerte dit te doen. Dat zij van God alles mocht begeeren, dat zij dagelijks noodig had, had haar onderwijzeres op de Zondagsschool haar dikwijls voorgehouden en . . . niet te vergeefs, want elken morgen en avond boog zij haar knieën en bad zij den Heer voor haar zelf en voor haar ouders, broertjes en zusjes. En God, die een hoorder is van de gebeden, zegende ook háár.

Jansje bezat een knappen en werkzamen aard, zoodat zij reeds spoedig onder de beste en degelijkste dienstmeisjes kon gerekend worden. Aan de aangename, geregelde levenswijze, die in het huisgezin van den burgemeester heerschte, gewendde zij gemakkelijk. Als zij evenwel zag, hoe christelijk alles in dit gezin toeging, trof het haar des te pijnlijker, als zij des Zondags om de veertien dagen thuis kwam, dat dáár alles zoo anders was. De onverschillige, grove taal, welke zij somtijds

uit den mond van haar vader moest hooren; het gebrek, dat haar moeder en de kleintjes moesten lijden, was soms meer, dan zij verdragen kon, en nooit kwam zij dan ook aan den avond van haar vrijen dag vroolijk terug. Grietje vroeg wel eens: „Wel Jans! hoe gaat het thuis?” doch kreeg dan meest een kort en ontwijkend antwoord.

Den Zondag, vóór dat ons verhaal een aanvang neemt, had Grietje weer bij Jansje's terugkomst gevraagd: „Hoe gaat het thuis, en daarop had deze zeer bedrukt geantwoord, dat het kleine broertje nog al erg ziek, en Moeder ook niet in orde was, en dat Vader bovendien geen werk had. Grietje dacht: „Dit laatste begriip ik heel goed: een man, die aan den drank is, wordt alliecht het eerst weggezonden; en dat zulk een arme vrouw en zulke topperds van kinderen er onder lijden, verwondert mij niet. Die man is niet waard vrouw en kinderen te hebben.” Maar van wat zij dacht, zeide zij niets tot Jans. Zij antwoordde op meêwarigen toon: „'t Is wat te zeggen, Jans! hoe komt uw moeder er nog door!” „Ja.” hernam Jansje met een zucht, „ik weet ook niet hoe het gaan moet.” Toen keerde zij zich om en ging de keuken uit.

In die zelfde week gebeurde iets, dat op Jansje's geluk nog een andere donkere schaduw zou werpen. Mevrouw was in die dagen ijverig bezig met het breien van warme, wollen borstrokjes voor haar jongste kindje. Dit werk was bijna gereed, want het laatste borstrokje had zij onder handen. Jansje had dikwijls haar aandacht aan dien arbeid gewijd en daarbij gedacht: „Zou ook ik zulk werk niet kunnen doen? Ik moest wat wol koopen en Moeder eens verrassen met zulk een warm kleedingstuk voor den kleinen broer.” Zij had Grietje haar plan medegedeeld, dat deze zeer had goedgekeurd, en nu wenschte zij maar spoedig een begin te maken met de uitvoering van wat zij zich had voorgesteld.

„Jansje! als ge straks naar boven gaat, neem dan die borstrokjes mede, die op de tafel liggen,” had Mevrouw Zaterdagmiddag tot haar gezegd. Toen Mevrouw haar dit zeide, was zij juist bezig met het stof van de meubelen af te veegen, terwijl zij tegelijkertijd een oogje op den kleinen Frans hield, die zich met allen ijver oefende in de kunst om zelfstandig langs de tafel en de stoelen te loopen, daarbij van tijd tot tijd op den grond viel, weder opstand of, om zijn tocht te bespoe-digen, een eind weegs voortkroop en in zijn werk blijkbaar

zulk een behagen vond, als ware op de gansche wereld niets aangename te bedenken geweest. Zoodra Jansje met haar werk was klaar gekomen, had zij het kind opgenomen om het naar boven te brengen, waar het zijn middagslaapje zou doen. Daar de kleine op zijn zwerftochten rondom de tafel en langs de stoelen het stapeltje borstrokjes in het oog had gekregen, was hij er naar toe gekropen en had er zich meester van gemaakt. De kleedingstukjes door elkaar te werpen, — dit was hem gemakkelijk genoeg gevallen, maar ze weder op te vouwen en netjes op elkaar te leggen, — daaraan had de kleine gult niet gedacht.

Zoo was Jansje verplicht geweest de borstrokjes eerst weder op te vouwen, waarna zij ze gelegd had op de tafel in de slaapkamer, bij zich zelf denkende, hoe heerlijk het wel zou zijn, als zij haar moeder verrassen zou met twee dergelijke kleedingstukken voor den kleinen broer.

„Jansje!” had een oogenblik later Mevrouw's stem geklonken, „Jansje! hoeveel borstrokjes hebt ge zoo even naar boven gebracht.”

„Ik kan u dit niet zeggen, Mevrouw!” had Jansje geantwoord, „want ik heb ze niet geteld, maar ik heb alle, die u klaar gelegd hebt, gebracht; dit weet ik zeker.”

„Maar kind!” had Mevrouw daarop gezegd, „dan hebt ge bepaald er een laten vallen, want één is er weg; zcek eens in de kamer, in den gang en op de trap.”

Jansje had gezocht en gezocht, maar het verloren borstrokje was nergens te vinden geweest.

„Daarvan begrijp ik nu niets,” had Mevrouw uitgeroepen „ik zelf heb ze toch alle zes op elkaar gelegd, en hoe ik nu ook al tel, er zijn er maar vijf. Waar toch kan dat ééne gebleven zijn?”

Ophoudelijk hadden alle huisgenooten op dien dag en op de daarop volgende dagen naar het verloren voorwerp gezocht, maar alles zonder eenig gevolg: het borstrokje bleef weg.

„Hoor eens, Grietje!” had Mevrouw eenige dagen later op vertrouwelijkken toon tot haar oudste dienstmeisje gesproken, „hebt ge eenig vermoeden, waar dat borstrokje is gebleven?”

Grietje had een zeer bedenkelijk gezicht gezet, maar niets geantwoord als: „Gij doet mij daar een moeilijke vraag, Mevrouw! als ik het wist, zou ik het u wel zeggen.”

„Ja, ziet ge,” had Mevrouw toen gezegd, „ergens moet het

zijn; dit staat vast. Behalve ik zelf, heeft niemand als Jansje ze in handen gehad. Hebt he ooit ontdekt, dat Jansje oneerlijk is?"

„Neen, Mevrouw!” had Grietje geantwoord, „dát nu wel niet, maar... de nood schijnt bij haar ouders hoog te zijn geklommen; ik weet alleen, dat zij in de borstrokjes erg veel zin had voor haar zwak klein broertje. Ze zeide mij, dat ze voor hem een paar dergelijke wilde breien: dit zou haar moeder zoo prettig vinden en den kleinen jongen zoo goed doen.”

„Zoo, heeft ze dat gezegd?” had Mevrouw nadenkend tot twee malen toe herhaald, „ja, 't is wat te zeggen, als de man des huizes aan den drank verslaafd is; dan krijgt de vrouw geen geld genoeg voor de huishouding, en worden de kinderen licht diefstalachtig; die man draagt eigenlijk de schuld van al de ellende; 't is vreeselijk, vreeselijk.”

Nadat gesprek had Mevrouw, en ook Grietje, er niet meer aangetwijfeld, of Jansje had het borstrokje heimelijk weggenomen om het aan haar moeder te geven. Voor het van dezen diefstal verdachte, maar geheel en al onschuldige meisje had het niet lang verborgen kunnen blijven, dat zij met andere oogen werd aangezien dan vroeger. En dit treurig geval nu was de oorzaak, waarom zij op dien morgen met zulk een bedrukt gelaat bij vrouw van Zuilen in den winkel was gekomen. Wel had Mevrouw niet in ronde woorden tot haar gezegd: „Jans! gij zijt de dievegge;” zelfs niet gevraagd: „weet ge waarlijk er niets van?” zelfs niet eens gedreigd, ten einde schrik in te boezemen: „Ik zal de politie er van kennis geven,” maar zij had Jansje toch telkens met een ernstigen, veel zeggenden blik langdurig aangezien, en haar toon van spreken was ook niet meer zoo vriendelijk en vertrouwelijk geweest.

Voordat Jansje den volgenden Zondag naar vrouw van Zuilen ging, riep Mevrouw haar bij zich in de kamer en zeide: „Jans! hoewel ik op Zondag over zulke dingen niet gaarne spreek, wil ik u toch, vóórdat gij uit gaat, zeggen, dat het weggeraakte borstrokje gevonden moet worden; bedenkt onder weg nog eens goed, waar het gebleven kan zijn.” Zij wilde er haast bijvoegen: „Kom, belijd nu maar, dat *gij* het weggenomen hebt; als gij dit wilt doen, zal ik u alles vergeven,” maar zij deed dit toch niet. O, welk een diep medelijden gevoelde zij met het arme meisje, dat, zoo als zij meende, door de armoede thuis erj toe gedreven was om zich wat toe te

eigenen, dat haar niet toekwam. Was Jansje dan te bevreesd of reeds te verstokt in de zonden om schuld te belijden? Neen, dit laatste kon toch nog niet het geval zijn.

Jansje's gelaat betrok bij de woorden harer meesteres; zij kon den onderzoekenden blik, dien deze op haar wierp, niet verdragen. Zij wilde zich omkeeren en heengaan, maar werd op dat oogenblik door een gevoel van droefheid zoó overmeesterd, dat zij in tranen losbarstte, terwijl zij wel tot tienmaal toe luid snikkende uitriep: „Mevrouw! ik weet er niets van, heusch, ik weet er niets van.”

„Nu, kind!” hernam mevrouw van Dissel, „als gij waarlijk er niets van weet, dan behoeft ge u mijn woorden volstrekt niet zoo aan te trekken.”

Daarop verliet Jansje het vertrek en ging in een niet zeer opgewekte stemming naar vrouw van Zuilen.

Het winkeltje van vrouw van Zuilen zag er in zijn zwijgende Zondagsrust niet zoo gezellig uit als op een van de gewone dagen in de week. Het was alsof alles, dat zich daarin bevond, wilde zeggen: „Van daag moet gij ons met rust laten.” Het gordijn was neergelaten en hield de vriendelijke zonnestralen buiten; de koperen weegschalen hingen volkomen in evenwicht; geen trommeltje, noch busje kwam van zijn plaats; maar wat bovenal duidelijk deed zien, dat de Zondag door vrouw van Zuilen in eere werd gehouden, was, dat de eigenares, die altijd zoo druk bezig was, zich niet achter de toonbank bevond. Geen bordje met de woorden: „*Hier wordt des Zondags niet verkocht*” behoefde achter de glazen deur of achter een der ruiten geplaatst te worden, want dat vrouw van Zuilen des Zondags niet verkocht, wist een ieder wel. De menschen, die haar op den dag des Heeren kwamen bezoeken, hielden zich dan ook nooit in den winkel op, maar richtten langs de toonbank heen haastig hun schreden naar de kleine zijkamer. Zoó ook wilde Jansje doen, maar vrouw van Zuilen kwam haar reeds bij de voordeur te gemoet. De goede oude vrouw had haar alledaagsch katoenen jak verwisseld voor een deftig en stemmig Zondagskleed, terwijl zij een heldere, onberispelijk gestreken knipmuts op het hoofd had. Het was, of Jansje's beklemd hart aanstonds eenigszins verlicht werd, toen vrouw van Zuilen

haar welkom heette en haar bij de hand naar binnen leidde, waar reeds een stoel gereed stond voor de jeugdige bezoeker, welke dien avond verwacht werd. Het duurde nu niet lang, of Jansje had haar geheele hart uitgestort. Met deelnemend gelaat en onverdeelde aandacht luisterde vrouw van Zuilen naar de geschiedenis van het verloren borstrokje. „Ik kan niet verdragen, dat Mevrouw mij voor oneerlijk aanziet,” alzoo eindigde Jansje haar verhaal, „ik zou, ik weet niet hoeveel, willen geven om haar duidelijk te doen inzien, dat ik er geen schuld aan heb.”

„Maar Jansje!” vroeg vrouw van Zuilen, „het is heel goed, dat gij dit alles aan *mij* hebt verteld, doch hebt gij uw verdriet al aan den Heer, die in den hemel woont, bekend gemaakt? Deze is, geloof mij, de eenige, die deze vreemde zaak weer in orde kan brengen.”

Jansje antwoordde niet aanstonds, want zij schaamde zich te moeten erkennen, dat zij vergeten had den Heer aan te roepen om uitkomst.

„Ziet ge,” vervolgde vrouw van Zuilen, „toen ik begon te dienen, ging ook ik niet met al mijn nooden en zorgen tot den Heer; door Gods genade heb ik dit later leeren doen. O, ge weet niet, Jansje! welk een rust het aan het hart geeft, wanneer het al zijn bekommelingen op Hem werpt. Ge hebt nu geen haast, als wanneer gij boodschappen komt doen; daarom zal ik u eens rustig iets van mijn levensgeschiedenis vertellen, maar, daar het avondje nog lang duurt, wil ik u eerst een kopje koffie inschenken.” Toen zij dit gedaan had, begon zij aldus:

„Zooals ik u wel eer verteld heb, stond ik reeds op mijn dertiende jaar geheel alleen op de wereld. Daar mijn ouders mij geen geld hadden nagelaten, en ik voor mijn leeftijd een flink, groot meisje was, kon ik best voor mij zelf den kost gaan verdienen. Zoo meenden mijn oom en tante, die het misschien goed met mij bedoelden, maar toch niet zeer hartelijk waren. Zelf wilde ik ook gaarne gaan dienen, want ik was gezond en sterk en zag nooit tegen eenigen arbeid op. Mijn lieve moeder had mij vroeg geleerd om alles aan te pakken; ja, ik was, al zeg ik het zelf, op mijn dertiende jaar menig meisje van twintig jaren in het werken vooruit. Ledig zitten kon ik niet; hoe drukker ik het had, des te gelukkiger ik mij gevoelde. Toch kon ik, omdat ik nog zoo jong was, niet aanstonds veel verdienen, maar, daar ik ook tamelijk goed kon

naaien, besloot ik al mijn vrije avonduren te gebruiken om mijn kleederen te maken en te verstellen; daardoor zou ik nog al wat geld uitwinnen en zoo doende toch met mijn kleine verdiensten rondkomen. Ge moet weten, dat in die dagen de dienstmeisjes er niet over dachten om anders dan eenvoudig gekleed te gaan. Aan dwazen opschik deden ze niet mede. Prullen, waaraan niemand iets had; dingen, die op het oog er mooi uitzagen maar geen jaar konden duren, kochten zij niet; zij zagen meer op wat degelijk en duurzaam was, en daarin hadden zij gelijk, en zoo waren zij in beter doen dan de meisjes in deze dagen. Zij waren net, maar in haar stand gekleed en bezaten dikwijls een linnenkastje, dat wél voorzien was van degelijke onderkleederen, die zij met eigen hand in haar vrije uren hadden genaaid, en waaraan zij wel genoeg zouden hebben, zoo God haar het leven spaarde, en zij kwamen te trouwen, tot haar zilveren bruiloft toe. Maar dit is nu zoo geheel anders. Vele meisjes besteden haar geld in dezen tijd bijna uitsluitend aan lintjes, strikjes, kantjes, handschoenen, mooie hoeden en japonnen; maar als eindelijk de trouwdag is aangebroken, dan bezitten zij niet eens een behoorlijk uitzet, noch kunnen de noodzakelijkste meubelen aanstonds van het overgespaarde geld betalen. Haar eischen zijn bovendien zoo veel hooger dan vroeger, en dit is voor haar zoo ongelukkig: zij gewennen zich aan allerlei dingen, die zij later meestal niet meer kunnen verkrijgen. Vandaar, dat de eenvoud en de tevredenheid verdwijnen, en dat zij ook licht gaan mededoen met den geest van opstand tegen God en menschen. Dit zeg ik nu echter niet met oog op ú, Jansje! want als ik uw kleeding aanzie, dan schijnt gij wel een moeder te bezitten, die er, evenals ik, over denkt. Dank haar er voor, en werk haar nimmer tegen, mijn kind! Het doet mijn ouden oogen goed u aan te zien. Soms tijds moet ik om die dwaze schepsels lachen, maar dan weder bedroef ik mij over haar en erger mij aan haar handelingen. Zie eens, hoe zij door haar kleeding iets willen voorstellen, dat zij toch niet zijn; en hoe zij, niettegenstaande het vele geld, dat zij soms tijds verdienen, het toch niet ver in de wereld brengen. Maar . . . ik dwaal af; verwonder u er evenwel niet over, wanneer ik in mijn verhaal op dit onderwerp nog eens terugkom, want, als ik eenmaal aan het vertellen ben en den tijd heb, dan komt er van alles voor den dag, weet ge?

Laat ik dan op mijn verhaal terugkomen. Door bemiddeling van een mijner familieleden kwam ik in dienst bij een juffrouw, wier man een kleinen boekwinkel had. Zij waren beiden niet jong meer en bezaten twee volwassene zoons, van welke de een zijn vader in diens winkel behulpzaam was, terwijl de andere op een kantoor den kost verdiende. Onder de leiding van de vrouw des huizes moest ik alle werk verrichten; aan haar heb ik dan ook mijn opleiding tot dienstbode te danken, want zij onderwees mij in alle dingen, en ik leerde gaarne. Ook zorgde zij, dat ik altijd des avonds een paar uren vrijen tijd had om te naaien; en zag zij, dat ik met mijn naaiwerk moeielijk kon voortkomen, dan was zij altijd gereed om mij te helpen en te onderrichten. Als het klokje in den gang negen uur had geslagen, legde ik mijn werk ter zijde en ging den vloer van den winkel dweilen: de grootste drukte was dan voorbij, en weinige of geene koopers werden dan meer verwacht. Als dit werk was afgevoerd, kreeg ik mijn avondeten en mocht naar bed gaan.

Hoewel de menschen, bij welke ik diende, zeer goed en vriendelijk waren, zoo werd in het gezin iets gemist, dat niemand missen kan, zal hij in waarheid gelukkig genoemd kunnen worden. De vreeze des Heeren, de echte godsvrucht werd er niet gevonden. Des morgens en des avonds werd er wel uit Gods Woord voorgelezen, maar dit was meer een oude gewoonte dan een levensbehoefte, want niet de geringste verhindering kon er tusschen komen, of het werd nagelaten. Nu eens werd er op 't oogenblik, dat de bijbel werd ter hand genomen, in den winkel „volk!” geroepen; dan weder had men het veel te druk of was het te laat geworden; in één woord: men scheen altijd een uitvlucht te hebben om het lezen van Gods Woord achterwege te kunnen laten. Wat mij betreft, ik had mijn moeders bijbeltje en kerkboek geërfd; zij zelf had op haar ziekbed het mij gegeven en mij doen beloven, dat ik er dagelijks in zou lezen. De belofte alleen was mij reeds heilig; hoe zou ik ontrouw aan haar kunnen worden? Moest ik mijn woord niet houden, dat ik aan mijn lieve stervende moeder had gegeven? Daarom opende ik des avonds, al was ik nog zoo moede en slaperig, mijn bijbeltje en las geregeld één hoofdstuk daaruit. Als ik dit gedaan had, meende ik mijn plicht vervuld te hebben. Ik begreep evenwel in dien tijd volstrekt het nut er niet van; meestal verstond ik niet, wat ik las, en altijd had

ik, vóórdat ik in bed lag, hetgeen ik gelezen had, reeds vergeten. Zoo was natuurlijk Gods Woord geen lamp voor mijn voet, en geen licht op mijn pad. Doch, Gode zij dank! dit is het toch voor mij geworden, niet lang nadat ik daar in dienst was gekomen; en dat Woord zal nu een lamp voor mijn voet blijven al de dagen van mijn leven, totdat ik eindelijk den Heer zal aanschouwen in Zijn woning van aangezicht tot aangezicht.

Op zekeren tijd besloten de heer Stoker en zijn echtgenoot, dat hun beide zoons belijdenis van hun geloof zouden afleggen. „Dat is ordentelijk en dat behooren fatsoenlijke jongelieden nu eenmaal te doen, als zij daarvoor de jaren gekregen hebben,” zoo oordeelden de ouders over deze gewichtige zaak, die toch niet buiten het hart om kan plaats hebben, en zoo oordeelden de zoons zelf ook. Zij gingen naar een der predikanten, maakten hem hun verlangen kenbaar en bezochten van toen af geregeld twee malen in de week de catechisatie. Tot hún eer moet ik zeggen, dat zij tehuis ijverig hun best deden om de hun opgegevene taak te volbrengen. Bijbel en vragenboek waren steeds in hun handen, als zij eenigen tijd vrijaf hadden. Alles ging naar wensch, totdat op éénmaal het gansche gezin in groote droefheid gedompeld werd. Nimmer zal ik vergeten dien gewichtigen dag, die in mijn ziel zulk een verandering voor tijd en eeuwigheid heeft teweeggebracht. Schijnbaar volkomen gezond waren de twee jongelieden de deur uitgegaan om zich door den dominee te laten onderrichten in den weg der zaligheid. O, hoe vreeselijk ontstelden de ouders, toen niet lang daarna alleen de oudste zoon thuis kwam, bleek en ademloos, en, ik weet niet meer onder welke bewoordingen, aan de verschrikte ouders mededeelde, dat zijn broeder Johannes onder het huiswaarts keeren plotseling op straat was neêrgefallen; en hoe een bloedstroom uit zijn mond was gevloeid; in een naburige woning was hij binnengedragen, terwijl een dokter hem de eerste hulp verleend en gezegd had, dat hij slechts met de uiterste voorzichtigheid naar zijn woning kon vervoerd worden. Ach! hoe werd nu eensklaps dat voorheen zoo gelukkige gezin in den diepsten rouw gedompeld. Weinige uren later werd de ongelukkige jongeling zijn ouderlijk huis binnengedragen en voorzichtig te bed gelegd. Daar lag hij geruimen tijd met gesloten oogen, geheel sprakeloos; zijne ademhaling was benauwd, en van tijd tot tijd deed zich een akelige hoest hooren. Langzamerhand

scheen hij echter weêr tot bewustzijn te komen; althans hij opende even zijn oogen en trachtte een enkel woord te spreken, terwijl zijne handen zich haastig bewogen. Toen eerst bemerkte men, dat hij in zijn rechterhand zijn bijbeltje vast omkneeld hield, het bijbeltje, dat hij voor de catechisatie medegenomen had. En wat zagen wij toen tot onze groote verbazing? Eerst bracht hij het kleine boek aan zijn lippen en daarop sloegen zijn bevende vingers met haast de bladen om. Jakob vertelde later, dat zijn broeder zijn bijbeltje niet had willen loslaten, maar dat, toen iemand het hem wilde ontnemen om het voor hem te bewaren, hij het des te krampachtiger met de hand vastgeklemd had gehouden.

„Waar staat het toch!” fluisterde Johannes eindelijk, geheel uitgeput en hijgende van vermoëienis.

„Meent gij,” vroeg Jakob daarop, „hetgeen wij van daag hebben geleerd en opgezegd?”

Een flauwe knik van het hoofd en een verlangende blik waren het eenige antwoord, dat hij kon geven. Zijn oogen bleven onophoudelijk op Jacob gevestigd, die, nadat hij het bijbeltje uit zijns broeders handen genomen en de bedoelde plaats opgezocht en gevonden had, zich een weinig voorover boog en met zachte doch duidelijke stem voorlas, wat de Apostel Johannes in de eerste twee verzen van het tweede hoofdstuk van zijn eersten brief schrijft:

„Mijne kinderkens! ik schrijf u deze dingen, opdat gij niet zondigt, En indien iemand gezondigd heeft, wij hebben eenen Voorspraak bij den Vader, Jezus Christus, den rechtvaardige; En Hij is eene verzoening voor onze zonden en niet alleen voor de onze, maar voor de zonden der geheele wereld.”

Het was treffend om de verandering te aanschouwen, welke de voorlezing van deze woorden op het gelaat van den kranken en doodelijk zwakken jongeling teweeg bracht. De pijnlijke trek, die er eerst op gelegen had, verdween geheel en al. Johannes was op dat oogenblik gelijk aan iemand, wien onverwachts een goede blijde tijding wordt gebracht, en die daardoor al het lijden van den laatsten tijd vergeet. Zijn oogen begonnen te schitteren met een bizonderen glans, en van zijn bleke lippen, die echter niet anders dan fluisterend konden spreken, vloeiden heerlijke woorden, die ik voorheen nooit uit zijn mond had gehoord.

Wat was er in zijn ziel omgegaan in die weinige uren,

waarin hij gezond de woning zijner ouders verlaten had en bijna stervend er in was teruggebracht? Met zijn geheele hart levende voor de zaak van zijn vader en voor de dingen dezer wereld, scheen het wel, of in dat hart voor niets beters en hoogers plaats was, maar nu . . . in die ure . . . was hij gansch en al ongevoelig voor alle zichtbare dingen. Het was voor een eder duidelijk, dat iets in hem ontwaakt was, dat vroeger geslapen en gesluimerd had; dat een nieuw leven in hem geboren was. De kranke gaf door eenige bewegingen te kennen, dat hij begeerde, dat de bijbel geopend op zijn bed zou liggen; en wel bij de plaats, welke zijn broeder hem eenige oogeblikken te voren had voorgelezen. Van tijd tot tijd staarden zijn oogen op de heerlijke troostwoorden, welke hem zoo verkwikt hadden, en bewogen zijn lippen zich zachtkens.

Kort daarop trad de predikant, wien het ongeval spoedig ter oore was gekomen, de kamer binnen. Zijn komst werd terstond door den kranke opgemerkt. 't Was, of er een schok door zijn leden ging, en beide handen strekte hij verlangend naar hem uit.

Het was den predikant aan te zien, dat hij tot in het diepste van zij ziel geroerd werd, toen hij den zieke daar zag neder liggen, terwijl de geopende bijbel op zijn borst lag. Hij nam het boek in zijn handen en las, terwijl zijn oog telkens zijn jongen vriend aanzag, de plaats, welke zulk een' diepen indruk op dezen had gemaakt. Johannes' moeder kon haar smart niet bedwingen en vertelde den leeraar snikkende, dat haar zoon voor niets oogen en ooren had als voor zijn bijbel.

„In het hart geschreven; in het hart geschreven,” fluisterde Johannes, terwijl hij den predikant aanzag met oogen vol vreugde.

„Zou hij soms ijlen?” vroeg de moeder onrustig, terwijl zij haar hand op het klamme voorhoofd van haar jongsten zoon legde.

„Neen,” sprak de predikant beslist, met een stem, die van ontroering trilde, „hij ijlt niet; ik begrijp heel goed, wat hij bedoelt. Toen ik met mijn leerlingen, die hun wensch te kennen hadden gegeven om belijdenis van hun geloof af te leggen, voor de eerste maal te zamen kwam, zeide ik hun, dat zij goed moesten leeren, al wat ik hun zou opgeven. Ik hield hun voor, dat, wanneer zij al de geschiedenissen en al de teksten met de verklaring daarvan kenden, namelijk de geschiedenissen en

teksten, welke ik met hen wilde behandelen, hun verstandelijke kennis wel voldoende zou zijn. De Opzieners der Gemeente zouden hen dan niet afwijzen, maar hun goedkeuring er aan geven, dat hun namen werden opgeschreven in het lidmatenboek van de Christelijke Gemeente. Maar, — voegde ik er bij, de kennis van de Christelijke waarheid mag niet slechts in uw hoofd een plaats vinden; al die woorden des levens moeten ook in uw hart geschreven staan. Dan zult gij lidmaten zijn van het lichaam van Christus en burgers van het koninkrijk Gods; dan zullen uw namen opgeschreven worden in een nog beter boek dan het gewone lidmatenboek, namelijk in het boek des levens, waarin de Heer zelf de namen inschrijft. Ziet ge, juffrouw! aan dat eerste gesprek heeft uw zoon bepaald gedacht, toen hij zoo even de woorden: „in het hart geschreven” tot twee malen toe uitsprak. Zeg, mijn lieve vriend! hebt gij dat niet gedaan?” Deze laatste woorden richtte de predikant tot Johannes, die met onverdeelde aandacht naar hem geuisterd had.

Johannes' schitterende oogen zeiden meer dan woorden hadden kunnen doen.

„Vandaag,” zoo vervolgde de predikant, „moest hij, behalve nog andere schriftwoorden, ook die uit 1 Johannes 2 : 1 en 2 opzeggen; laat mij ze u allen even voorlezen.”

Niet wetende, dat Jacob ze reeds voor zijn broeder had voorgelezen, las hij ze opnieuw voor, tot groote blijdschap van den kranke, die onderwijl de oogen sloot en de handen vouwde. De predikant, die deze beweging had gezien, vroeg hem toen: „Zullen wij niet eens te zamen tot den Heer Jezus bidden, die een verzoening is voor onze zonden en een Voorspraak voor ons bij den Vader, en Hem beide uw ziel en lichaam aanbevelen?”

De kranke knikte weer toestemmend.

„Zullen wij dan in de eerste plaats smeeken, dat de Heer u weder moge oprichten en gezond en sterk maken?” vroeg de predikant verder.

Weder sloeg Johannes de oo en tot hem op. „Neen, o neen,” antwoordde hij zacht. „Wil God mij van mijn ziekbed oprichten, dan is dit goed. Zijn wil geschiede, maar ik voor mij zelf begeer ontbonden te worden en met Christus te zijn. Dank Hem, dank Hem er voor, dat ik dit zeggen mag en bid Hem” — bij deze woorden zag hij zijn ouders en br eder met teederheid aan — „dat mijn sterven hen dichter tot Hem moge brengen.”

Het gebed, dat de predikant tot den Heer opzond, was inderdaad een dankgebed. Hij dankte den hemelschen Vader, dat Deze het woord des Evangelie's zoo rijkelijk had willen zegenen, dat de jongeling daardoor tot nadenken en zelfonderzoek was gebracht; en dat Hij hem in zoo korten tijd zoo veel genade bewezen had."

"O, Jansje!" riep vrouw van Zuilen uit, terwijl tranen uit haar oogen vielen, „was het geen rijke genade, dat de jongeling, die zoo plotseling uit dit leven werd opgeroepen, reeds door den Heiligen Geest de verzekering in het hart had ontvangen, dat hem zijn zonden vergeven waren, en hij het eeuwige leven deelachtig was?"

Toen vervolgde zij wederom — „De predikant bad ook voor de huisgenooten; en hoewel ik niet tot de familie behoorde, kon ik toch niet nalaten te denken: „Ik behoor ook tot de huisgenooten: dus geldt het gebed ook mij." Van het oogenblik af, dat Johannes het huis was binnen gedragen, had ik de kamer niet verlaten; niemand scheen op mij gelet te hebben, en in groote ontroering, zonder eenig geluid te geven, was ik steeds op dezelfde plek blijven staan.

In het eerst was innig medelijden mijn hart vervuld. Hoe verschrikkelijk moest het zijn — zoo dacht ik — om plotseling te worden opgeroepen uit dit vroolijke, aardsche leven; hoe verschrikkelijk om te moeten sterven. Ik rilde bij de gedachte, dat dit zelfde lot ook mij zou kunnen treffen, maar toen ik Johannes zulke treffende woorden had hooren spreken, gevoelde ik een nameloos verlangen in mij opkomen om ook zoo gelukkig te worden, als hij was; ik begeerde te weten, wat er al in zijn ziel was omgegaan, en hoe hij dat geluk had verkregen; en zie, dit verlangen werd ook bevredigd."

„God is zoo goed, zoo onuitsprekelijk goed," ging de oude vrouw met aandoening voort, „ik heb het krachtdadig onderhouden, dat hij zondaars liefheeft en hun juist die dingen toezendt, welke tot behoud van hun zielen noodig zijn."

„Toen de predikant beide, gedankt en gebeden had, wenkte Johannes zijn vader en moeder en vroeg hun op roerende wijze, of zij hem vergeven wilden, al wat hij in zijn leven tegen hen misdreven had en, voegde hij er bij, terwijl hij hen smeekend aanzag, het bijbeltje weder met zijn bevende handen opnam en aan zijn lippen bracht, „wil mij beloven, lieve vader en moeder! dat gij niet verzuimen zult dit boek elken dag te

lezen, want dit boek is het, dat mij den weg naar Jezus en naar den hemel heeft geweest. Wilt gij mij dit beloven, lieve ouders? het is het laatste, dat ik op aarde van u vraag." Johannes bleef zijn ouders aanzien, totdat hun belofte hem scheen gerustgesteld te hebben. Toen ging hij voort: „Reeds sinds eenige weken heb ik den Heer ijverig en vurig gezocht, en Hij heeft mij *Hem* doen vinden, die een verzoening is voor al onze zonden. Was mijn hart eerst verontrust over zijn zonden tegen God, en over de toekomst, — nu is het dit niet meer. De Heiland heeft verzekerd: „In het huis mijns Vaders zijn vele woningen; Ik ga heen om u plaats te bereiden.”

Zijn stem daalde tot een bijna onhoorbaar gefluister. „Jacob!” zeide hij, „leg uw hand onder mijn hoofd, want ik word zoo moede en wensch te gaan slapen,” en zachtkens leunend op zijns broeders arm sliep Johannes in. Ja, hij sliep in om niet meer op deze aarde te ontwaken, maar om zijn oogen te openen in het huis zijns Vaders, in de woningen des lichts en der eeuwige zaligheid.

De indruk, dien dit alles op mij maakte was onbeschrijfelijk groot en werd, zooals ik zeide, niet meer van mij weggenomen. Ik wilde alles doen om even gelukkig te worden als Johannes. Het plotselinge van zijn sterven had mij zeer geschokt; en zoo lang ik niet zeker wist, dat ik in den zelfden vrede en met de zelfde blijde verwachting zou kunnen heengaan, indien ik, evenals hij, opgeroepen werd, kon ik mij niet gerust en gelukkig gevoelen. „In Gods Woord,” zoo had Johannes zelf getuigd, „had hij den weg tot Jezus en naar den hemel gevonden.” Jacob vertelde later, dat hij, onverwachts hun gemeenschappelijke kamer binnenvallende, dikwijls zijn broeder had aangetroffen, aandachtig lezende in zijn bijbel.

Ik meende toen, beste Jans! maar het was in mijn onwetendheid, dat het mij wel helpen zou, als ik een keertje meer en dan telkens wat langer in den bijbel las; ik deed dit dan ook; maar zonder eenig gevolg: alles bleef in mijn ziel even dor, koud en dood. Ik begon in mijn hart dit plan al op te geven toen op zekeren dag dezelfde predikant, die Johannes in zijn laatste ure had bezocht, aan de familie weër een bezoek kwam brengen. Juffrouw Stoker was met Jacob juist uitgegaan, en de Heer Stoker moest een klant in den winkel bedienen. Zoo verzocht Mijnheer den predikant om maar al vast naar de achterkamer te gaan, waar ik bezig was met eenige werkzaamheden te ver-

richten. Het duurde niet lang, of de eerwaardige man had een gesprek met mij aangeknoopt, naar aanleiding van de gebeurtenis, welke in dat zelfde huis was voorgevallen; en daar hij iemand was, die mij aanstonds vertrouwen had ingeboezemd, had ik hem al spoedig medegedeeld, wat in den laatsten tijd in mijn hart was omgegaan. Ik verzweeg hem ook niet, hoe vele vruchteloze pogingen ik had aangewend om door veel in den bijbel te lezen even gelukkig als Johannes te worden.

„Hoor eens, beste meid!” zeide hij tot mij, „ik wil dit alles graag gelooven; ge deedt als iemand, die door te veel spijzen te gebruiken zijn maag overlaadt, en die daardoor zijn eetlust verliest of een tegenzin in voedsel krijgt.”

Eenigszins verwonderd hoorde ik deze woorden aan; ik meende toch, dat men nooit te lang of te veel in den bijbel kon lezen.

„En dan,” aldus ging de predikant voort, „vrees ik, dat gij een zeer voorname zaak hebt vergeten. Is deze u nooit in de gedachten gekomen? Denk eens een oogenblik na.”

„Wat kon ik vergeten hebben?” vroeg ik mij zelf peinzend af. „Nee, Dominee! ik weet het waarlijk niet, maar het is mij toch te doen om hetzelfde geluk deelachtig te worden.”

„Ik twijfel daaraan niet,” ging hij voort, mij vriendelijk en ernstig aanzien, „maar toch geloof ik, dat gij het gewichtigste hebt vergeten. Zeg mij eens: Bidt gij wel elken keer, als gij Gods woord gaat lezen, dat Hij het zegene aan uw hart? Zijn Geest moet onze ooren en ogen en harten openen, — anders brengt het goede zaad geen vruchten voort. Wij moeten biddende onzen bijbel lezen. Vergeet dit nimmer.”

Ik stond beschaamd. Zeker, ik bad wel des morgens en des avonds, zooals mij dit voorgehouden was, maar had niet de gewoonte om mijn bijbel biddende te lezen.

„Nu,” hernam de predikant, „dan wil ik u een goeden raad geven: le s, in plaats van drie *hoofdstukken* achter elkaar, even zooveel *verzen*; lees ze enkele keeren over en blijf er over nadenken, terwijl gij ijverig aan het naaien zijt; maar voordat gij uw bijbel opent en voor u legt, moet gij eerst uw handen vouwen en den Heer ootmoedig vragen, dat Hij uw verstand wil verlichten en uw oog en hart openen voor Zijn Woord. God zal gewis zulk een gebed verhooren.” „Het is verwonderlijk, Jansje! tot hoe grooten zegen het opvolgen van dezen goeden raad voor mij is geworden. Onze Heiland heeft gezegd:

„Bidt, en u zal gegeven werden; zoekt, en gij zult vinden; klopt en u zal opengedaan worden.” Dat Hij Zijn belofte vervult, is voor mij even eenvoudig en natuurlijk, als het voor een klein kind eenvoudig en natuurlijk is, dat zijn lieve moeder hem geeft, wat zij belooft. Reeds dienzelfden avond begon ik mijn bijbel op deze betere wijze te lezen: eerst bad ik den Heer, of Hij mij goed wilde doen begrijpen, wat ik lezen zou, opdat ik Hem voor mijn hart zou mogen vinden; daarna sloeg ik mijn bijbel open, en wel — was dit niet bijzonder? — bij het vijftiende hoofdstuk van Lukas, waarin Jezus' gelijkenis van het verloren schaap staat opgeteekend. Ge weet, hoe de Heiland ons daar doet zien den herder, die zijn verloren schaap zoekt en vindt en op zijn schouders legt en naar huis brengt, verblijd zijnde, en daarna de vrienden en bureu samenroept, zeggende tot hen: „Weest blijde met mij, want ik heb mijn schaap gevonden, dat verloren was.” Ik las deze verzen drie, vier keeren over; toen nam ik mijn naaiwerk ter hand en dacht na, over wat ik gelezen had. O ja, wel was hij een goed en liefderijk herder, die, zijn schapen tellende en één er van missende, eigen vermoeidheid vergat, terstond henenging om het verlorene te zoeken en aan geen rust dacht, voordat hij het gevonden, opgenomen en naar den veiligen stal teruggebracht had. Toen kwam de gedachte in mij op: Johannes Stoker was zulk een verloren schaap, en de Heere Jezus heeft hem gevonden, hem in Zijn armen genomen en den hemelschen stal binnengedragen. En wederom verplaatste ik mij in gedachten aan dat zalige sterfbed.

Ik trachtte mij ook te verdiepen in den toestand van het verloren schaap. Eerst zal het zeker alle pogingen hebben aangewend om den weg naar den stal terug te vinden. Maar toen die pogingen alle te vergeefsch waren, en het arme dier hoe langer hoe hongeriger en vermoeider werd, heeft het eindelijk, geheel afgemat, zich ergens neêrgelegd. Dáár lag het dan, arm, ellendig en onbeschermd. Honger en dorst zouden het doen omkomen, indien vóór dien tijd nog niet de wolf kwam en het verslond. — Dit is mijn toestand, dacht ik. Ook ik weet den rechten weg niet te vinden, en toch strekt al mijn verlangen zich daarheen uit. Dán alleen zoude ik blijde kunnen leven en in vrede sterven, wanneer ik zeker wist, dat mijn zonden mij waren vergeven, en ik Jezus' eigendom was, Zijn schaap, dat Hij gevonden en gered had. Zou ik ooit Zijn eigendom worden?

Toen dacht ik na over den herder. Hoe lief had hij toch zijn schapen. Hoeveel had hij er voor over om zijn verloren schaap terug te vinden. Geen knecht, neen, hij zelf ging het zoeken en riep het luide bij zijn naam.

Terwijl ik al naaiende over deze dingen nadacht, ging langzamerhand voor mij een licht op. Die herder is de Heere Jezus, — dit begreep ik al, toen ik de eerste woorden las; en dat schaap is een zondaar, die door Hem wordt opgezocht en op den rechten weg gebracht. Tot die zondaren behoorde toch ook ik. Het werd mij op dien eersten avond, toen ik op die wijze, biddende en overdenkende den bijbel las, meer en meer duidelijk, wie Jezus voor mij was, en wat ik had te doen. Ja, Gods Woord werd mij toen inderdaad een lamp voor mijn voet en een licht voor mijn pad. De stem van den goeden Herder vernam ik reeds op dien avond. Ik zag, hoe Hij ook was uitgegaan om mij te zoeken; ik gaf mij met vertrouwen aan Zijn liefde, zorg en leiding over: dank zij Zijn opzoekende liefde, werd ook ik Zijn schaap, dat al meer en meer Zijn stem leerde kennen; ik, zondares, ontving van Hem vergeving van zonden; het ware, eeuwige leven en de vaste belofte, dat niemand mij uit Zijn hand zou rukken."

De oude vrouw van Zuilen zweeg eenige oogenblikken; daarop Jansje, die met gespannen aandacht had toegeluisterd, aanzienste, voegde zij er bij: „Na dien tijd heb ik nog met vele moeielijkheden moeten kampen en vele donkere wegen bewandelen, maar ik had steeds een lamp voor mijn voet, en het licht daarvan verlichtte mijn pad en deed mij met blijdschap en zekerheid mijn weg door dit leven vervolgen. Niet waar, Jansje? als wij in het licht wandelen, stooten wij ons niet; dan zien wij ook, of wij op een verkeerden of op den goeden weg wandelen, en weten wij ook, wat het eind van den weg zal zijn. Als het licht in ons hart schijnt, dan wordt ons zoo veel duidelijk, dat wij anders niet zouden kunnen begrijpen. Ge moet nu niet meenen, dat verdriet en bezwaren van dien tijd af mijn deel niet meer waren — geenszins, maar ik geloofde en ondervond, dat de Heer mij deze alle hielp dragen, en dat zij mij ook nuttig waren, want anders zou Hij ze mij niet hebben toegezonden. En nu kan ik u niet anders meer zeggen dan: „Lieve Jansje! doe hetzelfde. Het licht van Gods Woord kan ook uw weg beschijnen, evenals de zon aan den hemel schijnt voor iedereen; wij allen mogen van haar licht

genieten. Als een onzer echter het zonnelicht haat, omdat hij de duisternis liefheeft, dan sluit hij de blinden en zit in het donker. Maar als de zon zoo heerlijk schijnt en alles verlicht en verwarmt, dan komen de menschen naar buiten. Ouden van dagen, die zich dikwijls zoo koud en huiverig gevoelen, koesteren zich in haar gloed; moeders laten haar kinderen vroolijk buiten spelen; zieken en zwakken zoeken bij haar herleving en nieuwe krachten. Stel u nu echter eens iemand voor, die in een dompige kamer ging, de luiken dichtsloot, een kaars aanstak en dan ging klagen, dat alles hem zoo donker, koud en levenloos toescheen. Zou niet een ieder zeggen: „Man! het is uw eigen schuld?” Gods Woord is een licht, dat verlicht en verwarmt, maar zoolang wij onverschillig blijven voor dat Woord, of slechts uit gewoonte er in lezen, zal het ons weinig nut doen. Wij moeten God ernstig bidden, dat Hij alle belemmeringen wegneme, waardoor Zijn Woord verhinderd wordt te schijnen op onzen weg en in ons hart; en dat Zijn Heilige Geest het ons leere verstaan. En nu Jansje! — alzoo eindigde vrouw van Zuilen haar gesprek — zal ik niet meer vertellen, want de tijd schiet op. Lees biddende uw Bijbel; ga met God uw weg; breng tot Hem al uw nooden en zorgen, dan zal Hij alle dingen wél maken, en ook die geschiedenis met dat verloren borstrokje, die u zooveel verdriet doet, zal in orde komen. Ik was van plan in mijn verhaal nog terug te komen op de kleeding en de levenswijze van vele dienstmeisjes in den tegenwoordigen tijd, maar de gelegenheid daartoe ontbreekt mij thans; laat ons dus deze zaak later bespreken.”

De woorden van vrouw van Zuilen hadden een diepen indruk op Jansje gemaakt. Zóó had zij over die dingen nog nooit hooren spreken. In gedachten verzonken keerde zij dien avond huiswaarts. Terwijl zij haar avondboterhammen opat, sprak zij zeer weinig. Grietje meende uit dat stilzwijgen en die afgetrokkenheid van haar kameraad te moeten afleiden, dat Jansje's geweten meer en meer begon te spreken, en dat zij, wanneer zij daartoe nog slechts een weinig werd aangespoord, haar diefstal wel zou willen belijden.

„Jans!” begon Grietje daarom, „'t is toch wat te zeggen, dat het borstrokje nog niet terecht is gekomen. Ik kan begrijpen, hoe onaangenaam die zaak voor Mevrouw is, en wilde maar, dat het ding gevonden was. Hoewel Mevrouw niets uitlaat, gaat zij al licht iemand verdenken. Wat zegt gij er van?”

Jansje zag wel haar kameraad aan, maar bleef zwijgen.

„Hoor eens, Jans!” vervolgde Grietje, die door dit stilzwijgen in haar gevoelen omtrent Jansje's schuld versterkt werd, „hoor eens, ik meen het wel met u; dit gelooft ge, niet waar? zeg mij daarom eens eerlijk: weet ge er werkelijk niets van? De zaak moet toch eenmaal aan het licht komen; en als ge nu alles eerlijk en oprecht bekent, dan zal Mevrouw, geloof ik zeker, u niet wegjagen, maar vergeving schenken. Mevrouw weet wel, hoe arm uw vader en moeder zijn, en dat ge het dáárom alleen.....”

Maar voordat Grietje uitgesproken had, was Jansje van haar stoel opgesprongen, onder den uitroep: „Wat meent ge: moet ik het gedaan hebben?” Tegelijkertijd snelde zij naar haar kamertje en viel daar op haar knieën voor een stoel neder. „O, Heer, mijn God!” bad zij luide, „breng Gij toch mijn onschuld aan het licht; Gij weet het, dat ik niet gestolen heb. O, wat moet ik beginnen!? Help, red mij toch!”

Toen Grietje weinige oogenblikken later boven kwam om zich ter ruste te begeven, bleef zij op den drempel van haar kamertje bijna van verbazing als aan den grond genageld staan. Jansje zat daar aan de tafel, terwijl haar hoofd leunde op haar beide handen. Een bijbel lag geopend vóór haar; zij scheen zóó in haar gedachten verdiept te zijn, dat zij niet eens de komst van Grietje opmerkte. Deze hield zich eenige oogenblikken stil, want zij hoorde nu Jansje in zich zelf zachtkens spreken; eindelijk vernam zij enkele woorden uit den 25sten Psalm, welke meer duidelijk werden uitgesproken:

„Ja, allen, die U verwachten, zullen niet beschaamd worden; zij zullen beschaamd worden, die trouwelooslijk handelen zonder oorzaak. Heere! maak mij uwe wegen bekend, leer mij uwe paden. Leid mij in uwe waarheid, want Gij zijt de God mijns heils; U verwacht ik den ganschen dag.”

Toen Jansje zoo ver gelezen had, bleef zij even zitten nadenken; daarna herhaalde zij de woorden, die blijkbaar den meesten indruk op haar gemaakt hadden. Grietje ging toen de kamer binnen en opende haar kast, om alzo haar tegenwoordigheid kenbaar te maken, zonder haar kameraad te doen schrikken.

„Och, Grietje!” zeide Jansje, terwijl zij van haar stoel opstond en haar bijbel toedeed, „ik liep zoo even boos uit de keuken weg; het is ook zoo hard om verdacht te worden van iets, waaraan men geheel onschuldig is; doch mijn boosheid is

nu verdwenen: ik heb den Heer gebeden, dat Hij alles moge ophelderen. Hij weet, dat ik het niet heb weggenomen. Het spijt mij echter zeer, dat gij zulke verkeerde gedachten van mij koestert, doch daaraan kan ik niets doen."

"Nu, ik mag het lijden," mompelde Grietje binnensmonds, "ik weet heusch niet meer, wat ik van deze zaak moet denken." Dat Jansje in stilte haar bijbel las en bad, vond zij wel een bewijs voor haar onschuld, maar overigens getuigde alles veel te veel tegen haar om maar aanstonds aan die onschuld te gelooven. Ook behoorde Grietje in den grond der zaak niet tot die menschen, die zich van harte verheugen over de godsvrucht en gerechtigheid van hun naaste; zeer zeker was de oorzaak hiervan, dat zij de ware liefde miste. Eigenliefde bezat zij in overvloed, zoodat zij er niets op kon tegen hebben, dat anderen zich een weinig misdroegen. Daardoor zouden immers haar deugd, eerlijkheid en trouw des te schitterender uitblinken?

"O, vrouw van Zuilen! ik ben zoo blijde; ik heb zulk goed nieuws: het borstrokje is terecht gekomen." Met deze woorden kwam weinige dagen later Jansje haastig het ons welbekende winkeltje binnen. "O, wat ben ik blijde."

Vrouw van Zuilen vergat ditmaal waarlijk Jansje naar haar boodschappen te vragen. Bijna even verheugd als het meisje, vroeg zij: "Wel, Jans! vertel eens, hoe en waar is het gevonden?"

"Ja, ziet-u," antwoordde Jansje, nog even blijde, maar een weinig minder opgewonden, ja, ziet-u, vrouw van Zuilen! het staat bij mij vast, dat de Heer de zaak in orde heeft gebracht; dit wil ik in de eerste plaats bedenken. Ik had Hem zoo vurig er om gesmeekt; ook had ik in Zijn Woord gelezen, dat, die Hem verwachten, niet beschaamd zullen worden. Mevrouw heeft mij toegestaan, dat ik u dit even ging vertellen, want ik heb haar alles gezegd."

"Nu, kom dan een oogenblik rustig binnen," noodigde vrouw van Zuilen haar nit, en daarop vernam zij het volgende:

"Dezen morgen speelde kleine Frans weér in de kamer, terwijl zijn moeder aan de tafel zat te naaien. Eerst dribbelde hij wat heen en weér, maar spoedig ging hij onder de tafel zitten en liet niets van zich hooren. Toen dit zoo een tijdlang geduurd had, dacht Mevrouw: „Wel, wat is dat kind toch

zoet; wat zou hij doen?" Zij bukte zich om naar hem te zien en bemerkte toen, dat hij aan den onderkant van het blad van de tafel een soort bergplaats had ontdekt; en dat hij zich nu vermaakte met allerlei schatten daar uit te halen en er weer in te leggen. Zwiggend keek Mevrouw dat spelletje eens aan. Eerst kwamen eenige blokjes en leege garenklosjes te voorschijn, toen stukken van een oud prentenboek en enkele andere waardeeloze dingen, die voor kleine kinderen dikwijls veel waarde hebben, soms meer dan het kostbaarste speelgoed. Eindelijk... lieve tijd! wat was dat!? dat leek wel... „Frans! wat hebt ge daar?" klonk het op eens uit Mevrouw's mond, terwijl zij haastig opstond en het verschrikte kind iets uit de handen nam, dat zij dadelijk als het verloren borstrokje herkende. Zij was er waarlijk van ontsteld. Waarschijnlijk had de kleine jongen het kleedingstukje op dien bewusten morgen daar neêrgelegd. In elk geval was het zonneklaar bewezen, dat ik te onrecht verdacht was geworden, en Mevrouw haastte mij dit zoo spoedig mogelijk te zeggen. „O meid!" riep ze uit, „wat heb ik een spijt, dat ik van u zulke verkeerde gedachten had, vergeef het mij." Een oogenblik later bracht zij mij drie wollen borstrokjes, die zij Grietje dadelijk had laten koopen, en zeide: „Jans! doe mij het genoeg en geef die aan uw moeder voor den kleinen broër, wilt ge dat?"

„O, hoe goed is het toch op den Heer te vertrouwen: ik wil dit mijn gansche leven doen." Met deze woorden eindigde Jansje haar verhaal.

„Ja, zeker! dit moet ge doen," hernam vrouw van Zuilen, terwijl de blijdschap op haar gelaat te lezen stond. „Dit moet gij doen," herhaalde zij met nadruk, „ook dan, als God niet zoo aanstonds uw gebed schijnt te verhooren, als hij dit thans heeft gedaan. Nu schijnt het u niet moeielijk toe om op den Heer te vertrouwen... maar in het zelfde heerlijke Woord van God lezen wij talrijke voorbeelden, hoe God zijn kinderen somtijds lang laat wachten, voordat Hij uitkomst geeft. Hij wil dan hun geloof op de proef stellen. Ge kent toch wel de geschiedenis van Jozef? Hoe werd deze op schandelijke wijze door zijn broeders naar Egypte verkocht. Toen dit gebeurde, was hij niet veel ouder, dan gij nu zijt, Jansje! Al zijn bidden en smeeken hielp hem niets; zijn broeders luisterden er niet naar, en hij zou in nog grootere ellende komen. Toen hij in Egypte in het huis van Potifar door zijn stille godsvrucht en

daaruit voortvloeiende plichtsbetrachting zich zóó bemind en onmisbaar wist te maken, dat zijn meester hem stelde over geheel zijn huis en over al wat hij had, werd hij door de leugens van een slechte vrouw in den kerker gezet, en daar bleef hij . . . jaren lang, en toch geheel onschuldig. Hij zal ook wel vurig gebeden hebben tot den God Zijner Vaderen, dat deze zijn onschuld aan het licht mocht brengen en hem uit den donkeren kerker verlossen. God deed dit eindelijk wel, doch op *Zijn* tijd. Wij, die deze geschiedenis kennen, weten nu van achteren, waartoe Hij Jozef door zulke diepen, donkere wegen liet gaan. Jozef heeft het later ook begrepen, maar eerst was het voor hem duister. Deze geschiedenis staat voor ons geschreven, opdat zij een lamp voor onze voet moge zijn, wanneer wij zelve op moeilijke, donkere wegen wandelen. Ik zou u nog kunnen wijzen op het volk Israël, toen het in Egypte werd verdrukt; op David en op nog vele anderen, maar ik wil u niet langer ophouden. Trouwens ik weet, dat Gods Woord in uw bezit is, en dat, als gij dit getrouw en biddend blijft lezen, het meer en meer een klaar en heerlijk licht voor uwen voet verspreiden zal.

Alleen wil ik u nog even wijzen op Hem, die leed zooals geen mensch ooit leed; die streed, zooals geen mensch ooit streed, namelijk op Jezus, die het licht der wereld is. Waarop liep dát lijden uit? Op Zijn heerlijkheid en op die van allen, die in Hem gelooven."

Toen Jansje den volgenden Zondag naar haar ouders ging, vertelde zij ook hun alles, wat in de laatste dagen was gebeurd, en zij deed dit zoo omstandig en getrouw mogelijk. Toen haar verhaal geëindigd was, bleef, tot haar verwondering, het gelaat van haar moeder eenigszins betrokken, terwijl haar vader driftig uitriep: „Wat denken zij wel van je, dat ge een diefegge zijt! 't Is schande van die lui."

„Vader!" zeide Jansje, „word niet zoo boos; niemand heeft dat tot mij gezegd."

„Nu, ja!" antwoordde haar vader, „maar zij hebben je er toch voor aangezien; en we mogen zijn, die wij zijn, maar eerlijk zijn uw moeder en ik toch altijd geweest, en onze kinderen ook."

„Kom, man! word niet zoo boos,” bracht vrouw Boots, die tot nu toe gezwezen had, in het midden. „Het maakt mij ook wel wat overstuur dat zij ons kind van diefstal verdacht hebben, maar wij moeten dit dien menschen niet zoo vreeselijk kwalijk nemen. Zij weten immers, hoe arm wij zijn, en nu meenden zij, dat Jansje het niet voor haar zelf maar voor haar armen kleinen broêr gedaan had. Zoo iets gebeurt wel meer.”

De vader gaf geen antwoord meer. De woorden zijner vrouw hadden op hem meer indruk gemaakt, dan deze vermoedde.

„Kan het mogelijk zijn,” dacht hij in zich zelf, „dat een kind tot het plegen van misdaden komt door de schuld zijner ouders?” Hij ontveinsde het zich niet, dat hij de oorzaak was, dat zijn huisgezin tot zulk een verval was gekomen. Zijn geweten had hem dit vroeger ook wel meermalen gezegd, maar hij had er niet van willen weten. Welk een werkzaam en zindelijk wijfje was zijn vrouw vroeger geweest, maar nu was zij steeds zoo terneêrgeslagen en lusteloos. En dan zijn kinderen: dieven! Verbeeld u eens, dat Jansje werkelijk dat borstrokje gestolen had, en dat zij van kwaad tot erger ging en eindelijk in de gevangenis terecht kwam. Neen, die vreeselijke gedachte kon hij niet van zich zetten. En dat alles zou dan zijn schuld zijn!?

Boots maakte dien Zondagavond niet zoo veel haast om zijn woning te verlaten dan anders, maar bleef stil zitten luisteren, toen Jansje voortging met te verhalen van haar bezoek bij vrouw van Zuilen. Zoo goed als zij kon, vertelde zij alles, wat deze haar verteld had. „O, Moeder!” vervolgde zij, „vindt ge het niet wonderbaar, dat, nadat ik den Heer had aangeroepen, mijn onschuld zoo spoedig aan het licht kwam? Ik wil dit nimmer vergeten.”

„Ja, kind!” zuchtte vrouw Boots, „ik geloof ook wel, dat God het gebed hoort, maar men kan toch soms zóó ongelukkig zijn, dat het is, of God niet meer naar den mensch omziet.”

„O, Moeder! spreek zoo niet,” riep Jansje met geestdrift uit. „Er staan in den bijbel zulke heerlijke troostwoorden voor alle ongelukkigen; wij kunnen daarin lezen, hoe wij handelen moeten in alle omstandigheden des levens. Lees er ook in, Moeder! dan zal Gods Woord ook uw weg verlichten. Mag ik u eens voorlezen, wat mij zoo getroost en verkwikt heeft? Waar is de bijbel?”

De bijbel was in het huisgezin van Boots niet zoo dadelijk te vinden, maar eindelijk kwam hij voor den dag. Jansje las

nu den geheelen 25sten Psalm voor, en dit op een toon, die allen deed gevoelen, dat haar gansche ziel met die woorden instemde. Toen zij geëindigd had, sprak eerst niemand een woord. Eindelijk zeide Jansje, terwijl zij op de klok keek: „Moeder! 't wordt tijd, dat ik heenga.” Met deze woorden stond zij op, trok haar mantel aan en nam afscheid van haar ouders.

„Jans! we zullen ook wêer den bijbel gaan lezen en het gebed niet meer vergeten. Dan zal het misschien op onzen weg ook licht worden,” sprak de moeder, goede reis, kind! bedank Mevrouw nog wel vriendelijk voor de borstrokjes.”

Toen Boots zijn kind een kus tot afscheid gaf, bemerkte Jansje, dat tranen in haars vaders oogen stonden. Ook beefde zijn stem, toen hij zeide: „Over veertien dagen komt ge zeker weer, Jans!”

Welk een schoone avond was het, toen Jansje naar huis terugkeerde. De maan stond aan den hemel, en de sterren verspreidden een schitterenden glans. Hoe helder verlicht was alles rondom haar; hoe duidelijk kon zij den weg zien, dien zij ging. Neen, bij zulk licht kon zij onmogelijk dwalen. Daar haar gedachten niet stil stonden, dacht zij onwillekeurig ook aan dat andere licht, waarover vrouw van Zuilen haar had gesproken, en dat allengskens meer en meer ook haar levensweg begon te verlichten; en met het oog op den verlichten weg gericht, juichte haar hart dankbaar en blijde:

„Uw Woord is eene lamp voor mijnen voet.”

